

Neljapäev, 16. jaanuar 2014

P7_TA(2014)0042

Olukord Lõuna-Sudaanis

Euroopa Parlamendi 16. jaanuari 2014. aasta resolutsioon olukorra kohta Lõuna-Sudaanis (2014/2512(RSP))

(2016/C 482/20)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Sudaani ja Lõuna-Sudaani kohta, eelkõige 10. detsembri 2013. aasta resolutsiooni rahvusvahelise üldsuse jõupingutuste kohta Lõuna-Sudaani arengu ja riigi ülesehitamise valdkonnas ⁽¹⁾,
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi Catherine Ashton 2. jaanuari 2014. aasta ja 24. detsembri 2013. aasta avaldusi olukorra kohta Lõuna-Sudaanis,
- võttes arvesse kõrge esindaja pressiesindaja 16. ja 28. detsembri 2013. aasta avaldusi olukorra kohta Lõuna-Sudaanis,
- võttes arvesse nõukogu 22. juuli 2013. aasta järeldusi Sudaani ja Lõuna-Sudaani kohta,
- võttes arvesse liidu delegatsiooni poolt 20. detsembril 2013. aastal kohapeal tehtud ELi avaldust,
- võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 24. detsembri 2013. aasta resolutsiooni 2132 (2013) ja 25. novembri 2013. aasta resolutsiooni 2126 (2013),
- võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku 24. detsembri 2013. aasta avaldust, milles nõutakse, et Lõuna-Sudaani juhid teeksid lõpu murettekitavale vägivaldale tsiviilelanike kallal,
- võttes arvesse ÜRO humanitaarasjade koordinaatsioonibüroo (OCHA) 7. jaanuari 2014. aasta seisundiaruannet nr 8 Lõuna-Sudaani kriisi kohta,
- võttes arvesse Lõuna-Sudaanis valitsevat olukorda käsitlevaid kõnelusi, mida nõudis Aafrika Liidu rahu- ja julgeolekunõukogu oma 30. detsembri 2013. aasta kohtumisel Banjulis ning Valitsustevaheline Arengumet (IGAD) oma 27. detsembri 2013. aasta tippkohtumisel Nairobis,
- võttes arvesse 8. jaanuari 2014. aasta avaldust, mille tegid IGADi erisaadikud pärast oma reisi Jubasse, et lahendada valitsuse ja mässuliste vaheliste kõneluste ummikseis,
- võttes arvesse 2005. aastal sõlmitud Sudaani üldist rahukokkulepet,
- võttes arvesse Aafrika Liidu rahu- ja julgeolekunõukogu 24. aprilli 2012. aasta kommünikees esitatud Sudaani ja Lõuna-Sudaani tegevuskava, mida EL täielikult toetab,
- võttes arvesse Aafrika Liidu nimel 4. jaanuaril 2014. aastal avaldatud Aafrika Liidu komisjoni esimehe dr Nkosazana Dlamini-Zuma pressiteadet,
- võttes arvesse IGADi täitevsekretariaadi 19. detsembri 2013. aasta avaldust,
- võttes arvesse läbivaadatud Cotonou lepingut,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni,
- võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0546.

Neljapäev, 16. jaanuar 2014

- võttes arvesse inimõiguste ja rahvaste õiguste Aafrika hartat,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et poliitiline konflikt puhkes pärast seda, kui dinka hõimu kuuluv riigi president Salva Kiir käis välja süüdistuse, et nueri hõimu kuuluv ametist vabastatud asepresident Riek Machar kavandab tema vastu riigipööret; arvestades, et Riek Machar on riigipöörde katset eitanud;
- B. arvestades, et Lõuna-Sudaani valitsus on vahistanud president Kiiri vastu suunatud väidetava riigipöördekatse eest 11 juhtivat poliitikut, sealhulgas endise rahandusministri ja erakonna SPLM endise peasekretäri; arvestades, et 23. juulil 2013 saatis president Kiir laiali kogu valitsuskabineti ja vabastas ametist asepresidendi Riek Machari;
- C. arvestades, et praegune konflikt peaks leidma demokraatliku poliitilise lahenduse ja sillutama teed demokraatlikult kokku lepitavatele institutsioonidele, et ehitada üles iseseisvusreferendumi tulemusel sündinud uus riik; arvestades, et kodanikuühiskond on nõudnud probleemi rahumeelset poliitilist lahendamist;
- D. arvestades, et Lõuna-Sudaani konflikti kaasatud pooled alustasid 7. jaanuaril 2014. aastal Addis Abebas IGADi egiidi all läbirääkimisi; arvestades, et läbirääkimiste peamiseks päevakorrapunktideks on vaenutegevuse lõpetamine, humanitaarkoridoride avamine, poliitvangide küsimus ja tsiviilelanike kaitse;
- E. arvestades, et käimasolevatest rahukõnelustest hoolimata valitseb endiselt ebastabiilsus ning jätkub võitlustegevus ja relvajõudude mobiliseerimine; arvestades, et valitsusväed püüavad praegu haarata uuesti oma kontrolli alla Bori linna, mis on viimane endiselt mässuliste võimu all olev osariigi pealinn;
- F. arvestades, et USA saadik Donald Booth ja Lõuna-Sudaani naaberriikide saadikud kohtusid 11. jaanuaril 2014. aastal Riek Machariga, et püüda lisada mõlema poole ettepanekud relvarahu dokumendi eelnõusse;
- G. arvestades, et 8. jaanuaril 2014. aastal osalesid kümned inimesed Jubas rahumarsil eesmärgiga mõista hukka presidendi ja ametist vabastatud asepresidendi leeride vaheline võitlus;
- H. arvestades, et ka etnilise mõõtme omandanud praeguse konflikti juured peituvad SPLM/A 1991. aasta lõhenemises SPLM/A kadunud juhi Garangi rühmituse, keda toetas Salva Kiir, ja Garangi juhtimist vastustanud Riek Machar rühmituse vahel;
- I. arvestades, et ÜRO Julgeolekunõukogu võttis vastu resolutsiooni, millega anti luba vägede täiendamiseks 5 500 isiku võrra ja 440 politseiniku lähetamiseks, et suurendada üldist vägede esindatust ÜRO Lõuna-Sudaani missioonis;
- J. arvestades, et 15. detsembril 2013 toimusid sõjalised kokkupõrked presidendi kaardiväelaste vahel Lõuna-Sudaani pealinna Juba kasarmutes; arvestades, et võitlustegevus hakkas levima Jonglei piirkonda;
- K. arvestades, et dokumenteeritud on massilisi kohtuväliseid tapmisi, üksikisikute sihikulevõtmisi nende etnilise kuuluvuse alusel ja omavolilisi kinnipidamisi ning et 6. jaanuaril 2014. aastal tuvastati vähemalt kolm massihauda;
- L. arvestades, et ÜRO andmetel on praeguses Lõuna-Sudaani kriisis tapetud tuhandeid ja sajad tuhanded tsiviilelanikud on muutunud riigisisesteks põgenikeks, kümned tuhanded neist viibivad riigi mitmes piirkonnas ÜRO baasides ja vajavad kiiresti hädapäraseid tervishoiuteenuseid, puhast vett ja paremaid sanitaartingimusi; arvestades, et Ugandast ja Etiopiast varjupaika otsivate lõunasudaanlaste arv on järsult kasvanud; arvestades, et 14. jaanuaril 2014 uppus vähemalt 200 Malakali linnas toimuva võitlustegevuse eest põgenevat tsiviilelanikku praamiõnnetuses Valge Niiluse jõel;
- M. arvestades, et aktiivne vaenutegevus on peamine probleem, mis takistab humanitaarabi kohalejõudmist; arvestades, et kogu riigis ei jätku inimestele toitu ja et põhitoiduaineid vajatakse eriti Bori ja Bentiu linnas; arvestades, et vägivalda ja põgenemise tõttu on inimesed kaotanud elatusvahendid, eeskätt toiduallikad, ning see võib lõpuks kaasa tuua toidukriisi;

Neljapäev, 16. jaanuar 2014

- N. arvestades, et hiljuti on esinenud rünnakuid nuba hõimu vastu, Nuba mägede piirkonnas elavate tsiviiliskute ebaseaduslikke hukkamisi, massivägistamisi ja meelevaldseid vahistamisi; arvestades, et 2013. aasta detsembri kahe viimase nädala jooksul ründasid julgeolekujõudude poolt toetatud Sudaani valitsuse võitlejad ja relvajõud mitmeid piirkondi Kadugli ja Dillanji lähistel, sundides tuhandeid tsiviiliskuid oma kodudest põgenema ja pannes teadete kohaselt toime ebaseaduslikke tapmisi ja naiste massivägistamisi; arvestades, et praegune kriis avaldab mõju palju laiemale, juba niigi ebastabiilsusele kalduvale regioonile, ning et kohapeal toimuvat rahvusvahelist reageeringut kavandades ei tohi seda hetkekski unustada;
- O. arvestades, et Ida-Aafrika riikidest naabrid, sealhulgas Keenia ja Etioopia, on avaldanud mõlemale poolele survet rahu taotlemiseks; arvestades, et Uganda saatis president Kiiri taotluse alusel riiki 1 200 sõjaväelast ja sõjatehnikat, et kindlustada selliseid rajatisi nagu lennujaam ja riigihooned;
- P. arvestades, et ÜRO abitaotluse alusel käivitati 4. jaanuaril 2014. aastal liidu kodanikukaitse mehhanism, et toetada Lõuna-Sudaani mitterahalise abiga, mis seisneb peavarju, meditsiinitarvete, ravimite, heaoluvahendite ja toiduga varustamises;
- Q. arvestades, et Lõuna-Sudaani Vabariik on üks maailma vaesemaid ja vähim arenenud riike, mille elanikkonnast 50 % elab allpool vaesuspiiri, kus on suurim emade suremus maailmas ja üks suuremaid laste suremusi, kus umbes 75 % on kirjaoskamatud ja üksnes kolmandikul elanikest on juurdepääs puhtale veele; arvestades, et igal aastal ähvardab toiduga kindlustamatus rohkem kui miljonit inimest; arvestades, et valitsusvälised organisatsioonid osutavad ligikaudu 80 % kõigist Lõuna-Sudaani tervishoiu- ja põhiteenustest ning arvestades, et juurdepääs humanitaarabile on aktiivse vaenutegevuse ning humanitaarabitöötajate ja nende vara vastu suunatud rünnakute tõttu endiselt piiratud;
- R. arvestades, et EL on teatanud, et kavatseb eraldada humanitaarmedeteks Lõuna-Sudaanis 50 miljonit eurot; arvestades, et sellega tõuseb ELi poolt 2013. ja 2014. eelarveaastal antava humanitaarabi kogusumma 170 miljoni euroni;
- S. arvestades, et abiorganisatsioonid käivitasid 31. detsembril 2013. aastal Lõuna-Sudaani kriisile reageerimise kava; arvestades, et OCHA esitas ühistaotluse 166 miljoni USA dollari eraldamiseks, et reageerida kriisile ja abistada hinnanguliselt 628 000 inimest jaanuarist kuni märtsini 2014;
- T. arvestades, et riigi ülesehitamiseks ja tugevdamiseks on vaja pikaajalist perspektiivi ning rahvusvahelise üldsuse kindlat, prognoositavat ja stabiilset osalust;
1. mõistab sügavalt hukka hiljutised võitluspuhangud Lõuna-Sudaanis ning kutsub kõiki pooli üles panema relvad maha ja lõpetama viivitamata vägivalla, mis on alates kriisi puhkemisest 2013. aasta detsembris põhjustanud tsiviilelanikkonna hulgas surma-, vigastus- ja kahjujuhtumeid ja sundinud sadu tuhandeid inimesi riigisisesseks põgenikuks;
 2. väljendab sügavat muret vägivalla hiljutise ägenemise pärast Lõuna-Sudaanis, millel on tõsised humanitaarsed, julgeolekualased, poliitilised, majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed riigis, mille olukord on niigi ebakindel ja kõikuv ning mis võib destabiliseerida kogu Ida-Aafrika piirkonna; on eriti mures konflikti etnilise mõõtme pärast; rõhutab, et võimu poole püüdlemine vägivalla või etnilistel kriteeriumidel põhineva jaotuse abil on vastuolus demokraatliku õigusriigi põhimõtte ja rahvusvahelise õigusega;
 3. mõistab hukka teatatud inimõiguste rikkumised ja kuritarvitusjuhtumid ning kutsub kõiki pooli üles lõpetama kohe igasugune inimõiguste rikkumine, sh pagulaste ja riigisiseste põgenike, naiste ja kaitsetute inimrühmade ning ajakirjanike inimõiguste rikkumine, ning nõuab inimõiguste rikkumiste toimepanijate vastutusele võtmist; on seisukohal, et president Kiir ja Riek Machar peaksid tegema kõik endast oleneva, et teha lõpp inimeste vastu suunatud rikkumistele nende kontrolli all olevate sõdurite poolt
 4. nõuab tungivalt, et kõik asjaomased pooled austaksid rahvusvahelist humanitaarõigust ja inimõigusi käsitlevaid rahvusvahelisi õigusakte, tagaksid juurdepääsu ja kaitse humanitaarorganisatsioonidele, kes on tulnud abistama kannatavaid tsiviilelanikke, ning avaksid humanitaarkoridorid tarvete ja seadmete kohaletoimetamiseks; märgib, et mitmed välisabi organisatsioonid on tegevuse Lõuna-Sudaanis juba katkestanud ning need, kes on jäänud, ei suuda sisepõgenike vajadusi rahuldada; märgib ka seda, et tegutsevad abiorganisatsioonid ei pääse paljudesse piirkondadesse, kus arvatakse olevat kümneid tuhandeid abi ootavaid või selle leidmiseks liikvele läinud inimesi;

Neljapäev, 16. jaanuar 2014

5. kutsub mõlemaid pooli üles jõudma kokkuleppeni ja toetab täielikult Addis Abebas peetavaid läbirääkimisi, nõudes kohese relvarahu kehtestamist ja lahenduse leidmist kestva rahu ja stabiilsuse saavutamiseks; kutsub valitsust ja mässulisi üles alustama heas usus tingimusteta, kaasavaid ja tervikut silmas pidavaid poliitilisi kõnelusi, et läbirääkimised edukalt lõpetada; väljendab heameelt Aafrika Liidu ja IGADi jõupingutuste üle kaasava dialoogi ja vahendamise edendamiseks;
6. nõuab kõigi poliitvangide ja eriti 11 juhtiva poliitiku vabastamist, kelle kinnipidamine on saanud rahuläbirääkimiste pidamist takistavaks asjaoluks;
7. kutsub kõiki Lõuna-Sudaani naabreid ja piirkondlikke jõude tegema tihedat koostööd, et parandada julgeolekukorda riigis ja piirkonnas ning leida praegusele kriisile rahumeelne ja püsiv poliitiline lahendus; rõhutab, et eelkõige Sudaaniga tehtav koostöö tähendaks suhete paranemist pärast seda, kui kodusõja vaenupooled oleksid 2012. aasta alguses naftatasude ja piiri kulgemise alaste lahkarvamustega seoses peaaegu vallandanud uue konflikti;
8. väljendab heameelt Aafrika Liidu rahu- ja julgeolekunõukogu otsuse üle moodustada komisjon inimõiguste rikkumiste ja muude kuritarvitusjuhtumite uurimiseks ning soovitude tegemiseks viiside ja vahendite kohta, mille abil tagada vastutus, leppimine ja vastasseisu ületamine kõikide kogukondade hulgas; väljendab heameelt ÜRO Lõuna-Sudaani missiooni (UNMISS) inimõiguste alase uurimissuutlikkuse suurendamise üle ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo toetuse abil;
9. peab kahetsusväärseks ELi kõrge esindaja otsust lõpetada Sudaani ja Lõuna-Sudaani nimetatud ELi eriesindaja volitused, kuna Sudaanis on tõsised poliitilised rahutused ja relvakonfliktid; on seisukohal, et ilma ELi Sudaani ja Lõuna-Sudaani eriesindaja määramiseta jääb EL rahvusvahelistest läbirääkimistest ja jõupingutustest kõrvale; nõuab seetõttu, et kõrge esindaja võtaks oma otsuse tagasi ja pikendaks Sudaani ja Lõuna-Sudaani nimetatud ELi eriesindaja volitusi;
10. kutsub rahvusvahelist üldsust üles pidama kinni Lõuna-Sudaani ja piirkonnaga seoses võetud rahastamiskohustustest ning mobiliseerima vahendeid, et viivitamata reageerida halvenevale humanitaarolukorrale Lõuna-Sudaanis;
11. väljendab muret laialt levinud korrupsiooni pärast; peab lisaks murettekitavaks asjaolu, et selline korrupsioon kahjustab vaba ja õiglase demokraatia, stabiilsuse ja majanduskasvu saavutamise väljavaateid;
12. väljendab heameelt otsuse üle tugevdada ÜRO Lõuna-Sudaani missiooni (UNMISS) sõjaväelaste ja politseiametnike, logistikavaldkonna töötajate ja tsiviilpersonalil lisajõududega; rõhutab sellegipoolest, et tsiviilisikute kaitsmine kuulub riigi esmasesse vastutusvaldkonda; tunnustab ÜRO eriesindaja ja UNMISSi juhi Hilde Johnsoni tööd;
13. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Lõuna-Sudaani valitsusele, Lõuna-Sudaani inimõiguste volinikule, Lõuna-Sudaani parlamendile, Aafrika Liidu institutsioonidele, Valitsustevahelisele Areguametile, AKV-ELi parlamentaarse ühisassamblee kaaspresidentidele ja ÜRO peasekretärile.